

Nederlandse partners steunen opleidingen in Kameroen

Voor gehandicapte Precious

In Afrika wordt een gehandicapt kind vaak gemeden en gezien als een straf van God. Maar nog pijnlijker: er is een chronisch tekort aan gespecialiseerde zorg voor ze. In Kameroen wordt nu door Nederlanders een inhaalslag gemaakt. **Verslaggever Bob van Huët** ging op bezoek

V

anwege de kans op ontvoering wordt ons bezoek stil gehouden in de lokale kranten. Tot na vertrek uit Bamenda, een stad met net zoveel inwoners als Utrecht in het tropische groen van noordwestelijk Kameroen. Dit gebied is door het Nederlandse ministerie van Buitenlandse Zaken rood gekleurd, ten eerste ontraden vanwege een vergeten oorlog. In het grensgebied met buurland Nigeria clast de Franstalige overheid in de hoofdstad Yaoundé met Engelstalige separatisten. De Kameroense autoriteiten verbieden de eigen media erover te berichten.

Professor Tih Pius Muffih, de grote baas van de CBCHS-ziekenhuizen en gezondheidsdiensten in Kameroen, is daarom extra verguld met de komst van de Nederlandse delegatie. Hij heeft het over 'een droom die eindelijk werkelijkheid wordt'. Want Kameroen is bezig de eerste Afrikaanse universiteit voor fysio- en ergotherapeuten op te zetten met gespecialiseerde zorg voor gehandicapte kinderen. En dat is hard nodig in een land met bijna 28 miljoen inwoners en maar 350 van dat soort specialisten.

Muffih's droompartners zijn de Afas Foundation van het gelijknamige IT-bedrijf uit Leusden (bekend van de loonstrookjes van veel bedrijven en van de concertzaal Afas Live in Amsterdam) én het Liliane Fonds uit Den Bosch. Het fonds is al ruim veertig jaar gespecialiseerd in hulp aan kinderen met een handicap in ontwikkelingslanden.

De drie partners hebben de zegen van de Kameroense overheid om hoogwaardige opleidingen op te zetten voor gehandicaptenzorg. Allemaal voor en door Afrikanen, maar geholpen met geld en technische kennis uit Nederland, bijvoorbeeld voor het trainen van

gespecialiseerde docenten. Het eerste jaar van het vierjarige project zit er nu op. Een Nederlandse delegatie neemt poolshoogte. De autorit naar het eerste kind dat al wordt begeleid, blijkt een hele onderneming. De wegen zijn beroerder dan in België, je darmen worden geklutst in verraderlijk diepe gaten en kuilen, terwijl de glooiende landschappen op zich al adembenemend zijn. Er is een reden dat deze weg zo slecht is. De Engelstalige separatisten verjagen wegenbouwers uit Yaoundé. Ze steken asfalteermachines in brand of bedreigen wegwerkers. Het is een wonder dat de as het houdt.

Het Liliane Fonds – vooral werkzaam in de armste landen van Afrika, Azië en Latijns-Amerika – wist Afas Foundation te interesseren voor dit project, dat zich in het bijzonder richt op duizenden Kameroense kinderen en jongeren met een beperking. Zij zijn een lang vergeten groep die extra slecht af was in het van bijgeloof vergeven Afrika. Een gehandicapt kind wordt op veel plekken gemeden of nagewezen want gelinkt aan boze geesten of een straf van God.

Lieveling

Overal op straat kun je bananen kopen, de lekkerste. Minder smakvolle zijn voor de export, vertelt een breed lachende Kameroenees.

In een met doeken behangen woning ter grote van een garage voor twee auto's hangt een wat verkleurde trouwfoto aan de muur. Het zijn de ouders van Precious (9), hun tweede kind, die net is binnengereden. De naam kan lieveling betekenen maar ook waardevol of kwetsbaar. Voor moeder Claudette blijft haar gehandicapte kind alles tegelijk, ondanks alle afwijzingen binnen de familie, de aanvankelijke vijandigheid van de buren en een echtgenoot die – zegt ze – niks doet en die ook nu naar buiten zit te kijken.

Een fenomeen dat zich gedurende de reis zal herhalen: veel vaders van bezochte kinderen met een beperking doen vaak niet veel of zijn er vandoor gegaan. Uit schaamte voor hun kind. De moe-

voor fysiotherapie en ergotherapie

is er nu een vleugje toekomst

ders verdedigen hun kroost als leeuwinnen.

De eerste vijf jaar van Precious bestaan stond ze er alleen voor, totdat Precious werd 'ontdekt' door hulpverleners en er hulp kwam van Carina Fortu Ake, een studente uit de CBR-opleiding (wat staat voor hulp bij integratie in de samenleving van kinderen met een beperking) van het Liliane Fonds. Carina zou je tot de categorie engelen willen rekenen, een schat die vecht voor haar 'patiëntjes'. En in het geval van Precious heeft dat zichtbaar resultaat opgeleverd. In plaats van alleen maar op de grond te liggen, zit hij in een aangepaste stoel en volgt hij wat er om hem heen gebeurt. Precious kan op knopjes drukken van de telefoon en wie weet wat leren op de iPad.

Carina vertelt dat ze dankzij haar door Afas Foundation gefinancierde studie nu hulp op maat kan bieden. „In het begin vond ik elke rolstoel prima, maar nu kijken we echt wat het beste is voor kinderen zoals Precious. Ik ben ook op zijn school gaan praten. Eerst wilden ze hem daar niet hebben. Nu wel. Precious heeft vriendjes.” De manier waarop ze dat laatste zegt, klinkt als een overwinning. En dat is het ook.

Student Carina knuffelt Precious. Ze moet nog afstuderen maar geniet in haar werkgebied al aanzien als specialist. Er ligt daarmee gelijk een gevaar op de loer. Want ouders van soortgelijke kinderen in Dubai betalen heel veel geld als een student van de opleiding vervolgens die kant opging als gespecialiseerde oppas, weet ook Carina. En ja, ze kent studenten die inderdaad die kant opgingen. Zij niet?, „Nee. Nooit”, zegt ze resoluut. „Ik ben hier veel harder nodig dan daar. Hier maak ik het verschil.”

Aanbieding

Dat laatste wordt beaamd door Samuel Nhum, directeur van het EtougEbe Ziekenhuis in Yaoundé. Hij is een van de begeleiders van de CBR-studenten en heeft zelf net een mooie aanbieding gekregen van een grote internationale hulporganisatie. Ze bieden zes keer zijn salaris, maar Nhum die studeerde aan instituten voor tropische geneeskunde in Antwerpen en in Basel heeft vriendelijk bedankt. „Weet je, ik heb een gezin, een huis en een auto. Denk je echter dat ik me beter voel met twee auto's en een groter huis? Ik blijf, maar als collega's wel vertrekken is dat hun zaak. Ik snap dat wel, het is makkelijker om in

Rodrigue (bovenste foto) is verlamd en rijdt rond op een aangepaste scooter. Hij volgt nu een opleiding tot veldwerker. Foto links: Precious met twee studentes. FOTO'S CLEMENTINA YOUNG

'Ik hoop dat dit voor Kameroen een duwtje in de goede richting is'

– Gerben Eversdijk, Afas

'De komst van de Nederlandse partners is een droom die werkelijkheid wordt'

– Tih Pius Muffih

Parijs te werken dan hier.”

Professor Tih Pius Muffih knikt. Hij zit er bovenop. Trots vertelt hij dat hij net een 'verhuisde' arts heeft laten traceren wiens medische studie, net als die van Carina, grotendeels werd gefinancierd door de Cameroon Baptist Convention Health Services (CBCHS). Tegen de afspraak in dat de dokter zich dan eerst een paar jaar in eigen land dienstbaar zou maken, verdween hij met de noorderzon om elders meer te verdienen. Tih spoorde hem uiteindelijk op in buurland Nigeria.

Dat wil iedereen natuurlijk, verhuizen naar groenere weiden. Mag best van Tih Pius Muffih, maar dan wel eerst je opleidingskosten terugbetalen, zoals immers was afgesproken aan het begin van de studie. En je gaat er niet vandoor waarbij je ook nog eens je sporen probeert te wissen.

Het aanstaande proces tegen de arts wordt een primeur voor Kameroen, zegt Tih. Belangrijker dan deze ene terugvordering is de boodschap: wie in Kameroen geld krijgt voor zijn artsenopleiding mag – nee, móét – wat terugdoen. Voor elk betaald studiejaar, twee jaar werken in de nationale gezondheidszorg.

Tomeloos enthousiasme

Dat voor-wat-hoort-wat-principe zit ingebakken in het Nederlandse project. Gerben Eversdijk, directeur van de Afas Foundation 'wordt blij' van wat allemaal hoort. Hij is zichtbaar geraakt door het tomeloze enthousiasme van de studenten en hun zichtbare betrokkenheid met de meest kwetsbaren. „Als de infrastructuur goed is met de partners en met een bereidwillige overheid kunnen we dit uitbouwen. Ik hoop dat dit voor Kameroen een duwtje in de goede richting is. Met wat ik hier heb gezien hebben we voldoende basis om succes te creëren.”

Wat levert dit de Afas Foundation – dat over een periode van vier jaar 1,5 miljoen euro in het Kameroense project heeft gestoken – nu eigenlijk op? „Niets”, lacht Eversdijk. „Maar ik vind het wel mooi dat onze stichting er hier weer een pareltje bij kan krijgen. Opleiding en ontwikkeling brengen een land verder.”

Student Rodrigue, van dezelfde opleiding, verwacht evenmin dat hij naar het buitenland zal vertrekken. Als kind met verlamde benen werd hij door zijn moeder jarenlang naar school gedragen. Vervoor was er niet, ze wilde dat hij zou leren. Dat lukte boven verwachting. Rodrigue werd IT'er maar doet nu ook de vanuit Nederland gefinancierde opleiding tot gediplomeerd CBR-veldwerker. Rodrigue heeft zich van zijn

Exodus van Afrikaanse artsen

Er zijn meer Afrikaanse landen die al met voor-wat-hoort-wat-contracten werken, waarbij mensen worden opgeleid op voorwaarde dat ze niet meteen vertrekken naar het buitenland. Het continent heeft zijn eigen artsen en zorgspecialisten keihard nodig. In Nederland zijn bijna vier (3,7) artsen per 1000 inwoners beschikbaar. In Kameroen moeten ze het doen met één arts per 10.000 inwoners. Jaarlijks vestigen 20.000 Afrikaanse medici zich elders. Driekwart van de artsen die bijvoorbeeld in Mozambique zijn geschoold, werken in het buitenland. In Parijs en omstreken praktiseren meer artsen uit Benin dan in Benin zelf. De basissalarissen in Europa of Dubai zijn verleidelijk, want die liggen al gauw vijf, zes keer hoger dan thuis. In de Verenigde Staten komt inmiddels liefst 27 procent van de immigranten met een zorgopleiding uit Afrika. Van hun Amerikaanse salaris kunnen Afrikaanse artsen en verplegers hun hele familie onderhouden. Geld is niet de enige reden waarom zoveel medici verhuizen. Het gebrek aan moderne faciliteiten en schrale bijscholingskansen spelen ook een grote rol.

rolstoel op een motortje en crost door de regio voor bezoek aan kinderen met een handicap voor wie de weg naar een kliniek vaak veel te ver en te duur is.

Alleen al door te verschijnen werkt Rodrigue al aan een mentaliteitsverandering, zegt hij. „Als ze me aan het werk zien, geloven ze nog steeds niet wat ik allemaal kan. 'Hoe kan dat nou, jij bent toch gehandicapt?', hoor ik dan. Ik denk dat ik ze hoop geef voor hun eigen kind”, zegt hij zelf.

Tih Pius Muffih weet zeker dat ze allemaal in Kameroen blijven werken. Het werkbezoek wordt afgesloten op het ministerie van Sociale Zaken, waar minister Pauline Irène Nguene het Nederlandse initiatief toejuicht. „Als we samen kunnen werken aan goede faciliteiten en aan gespecialiseerde studiemogelijkheden zullen meer studenten hier blijven. Anders zijn ze weg.”

■ Bob van Huët reisde naar Kameroen op uitnodiging van het Liliane Fonds.